

22. 7. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

## Dosažení věku tří let dítěte jako zásadní změna poměrů ve smyslu § 909 o. z.

Ústavní soud se v nálezu I. ÚS 247/16 zabýval otázkou, zdali dosažení věku tří let dítěte může být takovou změnou poměrů, která by mohla odůvodnit změnu výkonu rodičovské odpovědnosti dle § 909 o. z.

V posuzovaném případě šlo o to, že stěžovatel se s poukazem na změnu poměrů domáhal svěřeni svého pětiletého syna do střídavé péče za situace, kdy dohodou rodičů schválenou rozhodnutím soudu byl syn již jako dvouletý svěřen do péče matky, která byla toho času se synem na rodičovské dovolené.

Soud prvního stupně tento návrh stěžovatele zamítl s tím, že změna věku dítěte, to, že dítě nyní navštěvuje mateřskou školu, že matka nepracuje, že otec má eminentní zájem na výchově dítěte, nepředstavují takové změny, které by odůvodňovaly nové rozhodnutí o výkonu rodičovské odpovědnosti.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel ústavní stížnost. Ústavní soud k stížnosti stěžovatele nejprve uvedl, že otázkou změny poměrů ve smyslu § 909 o. z., která může odůvodnit změnu rozhodnutí o výkonu rodičovské odpovědnosti, se Ústavní soud podrobně zabýval v nálezu sp. zn. I. ÚS 3216/13 ze dne 25. 9. 2014. Podle Ústavního soudu při posuzování, zda došlo k takové změně poměrů, která by odůvodnila změnu rozhodnutí o péči o děti, **mohou obecné soudy uplatnit vyšší práh pro změnu rozhodnutí, který je odůvodňován požadavkem na stabilitu výchovného prostředí**. Stabilita výchovného prostředí však není dle Ústavního soudu abstraktní princip, který by byl hoden ochrany sám o sobě, ale má být chráněn pouze v souvislosti s tím, zda skutečně je v nejlepším zájmu dítěte. Obecné soudy se tedy vždy musí podle Ústavního soudu zabývat otázkou, zda stabilita výchovného prostředí je v nejlepším zájmu dětí i v konkrétním případě.

V nyní posuzovaném případě původní dohoda rodičů schválená soudem, kterou bylo dítě svěřeno do péče matky, byla uzavřena v době, kdy dítěti byly dva roky, a matka byla s dítětem na rodičovské dovolené. **Ústavní soud již přitom v minulosti vyslovil, že nízký věk dítěte není sám o sobě v žádném případě signálem pro svěřeni dítěte do péče matky** (nález sp. zn. I. ÚS 3216/13 ze dne 25. 9. 2014). V této věci pak bylo dle Ústavního soudu zásadní posoudit, jakou roli hraje skutečnost, že matka byla s dítětem na rodičovské dovolené.

V případě rozchodu rodičů dítěte do tří let věku, Ústavní soud považuje za přirozené, že se rodiče dohodnou na svěřeni dítěte do péče toho rodiče (otce, či matky), který je s dítětem na rodičovské dovolené. Ve vypjatých momentech rozchodu bude dle Ústavního soudu téměř vyloučeno uvažovat o dohodě o změně rodiče, který bude na rodičovské dovolené. Zároveň střídavá péče je v tomto věku dětí z praktických důvodů v podmínkách České republiky velmi složitá. Oba rodiče být na rodičovské dovolené, a pobírat rodičovský příspěvek, nemohou. Alespoň jeden z rodičů tedy, až na výjimky, kdy je zabezpečen jinak, musí vykonávat výdělečnou činnost. Přitom však oficiální služby péče o dítě do tří let věku jsou dle Ústavního soudu s ohledem také právě na délku rodičovské dovolené velmi omezené. Situace se mění pouze v poslední době v souvislosti s přijetím zákona č. [247/2014 Sb.](#), o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, který se vztahuje již na péči o dítě od jednoho roku. Rodiče dětí do tří let věku jsou převážně odkázáni na péči amatérských pečovatelů a pečovatelek,

kteří si péči o děti přivydělávají. Hlídní dětí do tří let věku je dle Ústavního soudu také finančně velmi náročné a nemusí být pro všechny rodiče dostupné.

**Jakmile dítě dosáhne věku tří let, jde dle Ústavního soudu o zcela zásadní změnu v možnostech péče o dítě.** V té době může dítě začít navštěvovat rozvinutý systém zařízení pro péči o děti v předškolním věku, včetně mateřských škol, které bývají ve většině případů pro rodiče finančně dostupné. **Ústavní soud je tedy toho názoru, že dosažení věku tří let dítěte zpravidla představuje zásadní změnu poměrů, která může odůvodnit změnu rozhodnutí o péči o dítě.** V každém případě bude až na výjimky (pokud například dítě již v době přechozího rozhodování pravidelně navštěvovalo nějaké zařízení péče o děti) nutné, aby obecné soudy návrh o změně výkonu rodičovské odpovědnosti poté, co dítě dosáhne věku tří let, posoudily pečlivě i za použití výše uvedených kritérií, které jsou součástí ustálené judikatury Ústavního soudu.

**Nelze také akceptovat, aby po dosažení věku tří let dítě automaticky zůstávalo v péči toho z rodičů, který byl s dítětem na rodičovské dovolené, s odůvodněním, že na toho rodiče je dítě více zvyklé. Jak bylo řečeno výše, skutečnost, že dítě do tří let je zpravidla ve výlučné péči jednoho z rodičů, je do značné míry způsobena vlivem systémových faktorů, které přímo nesouvisí s nejlepším zájmem dítěte a základními právy rodičů. Pokud tedy v době do tří let dítěte je střídavá péče výjimečná, nelze následně použít výlučně argument již stabilizovaného výchovného prostředí pro vyloučení střídavé péče.** Takovou argumentací by dle Ústavního soudu střídavá péče byla u dětí, jejichž rodiče se rozešli, když dítěti byly méně než tři roky, fakticky navždy znemožněna (na nemožnost připuštění obdobné argumentace Ústavní soud upozornil již v nálezu sp. zn. I. ÚS 2482/13 ze dne 26. 5. 2014).

Vzhledem na výše uvedené se Ústavní soud neztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že skutečnost, že dítě již dosáhlo věku tří let a navštěvuje mateřskou školu, neznamená takovou změnu poměrů, která by mohla odůvodnit změnu výkonu rodičovské odpovědnosti.

Byť nakonec Ústavní soud stížnosti stěžovatele nevyhověl (soud prvního stupně se totiž i přes negativní stanovisko ke změně poměrů, dle názoru Ústavního soudu pečlivě zabýval otázkou nejlepšího zájmu dítěte a uvedl několik relevantních argumentů a okolností pro ponechání stávajícího stavu), je výše uvedené rozhodnutí Ústavního soudu významné, neboť určuje hranici tří let věku dítěte jako mezník, kdy by obecné soudy měly zvláště bedlivě zkoumat, zdali již tato okolnost sama o sobě nepředstavuje zásadní změnu poměrů, která může odůvodnit změnu rozhodnutí o péči o dítě.



**Mgr. Vladimír Janošek, Kobyly\*,**  
advokátní koncipient

Autor působí v obchodní společnosti Továrek, Horký a partneři, advokátní kancelář, s.r.o. Tento článek není oficiálním stanoviskem advokátní kanceláře.

## Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)